

Lublin, 8 grudnia 2005 r.

STANOWISKO RADY UNII METROPOLII POLSKICH w sprawie zmian w prawie porządkujących ustrojowe relacje oraz kompetencje pomiędzy radą a prezydentem miasta po wprowadzeniu bezpośrednich wyborów organów wykonawczych gmin

Unia Metropolii Polskich postuluje dokonanie następujących zmian w obowiązującym prawie w zakresie organizacji władz i wykonywania zadań przez samorząd wielkich miast:

I. W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001, Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.):

- 1) Wprowadzić zasadę ustawowego domniemania kompetencji na rzecz prezydenta miasta. Rada miasta może podejmować uchwały tylko w przypadku ustawowo wskazanych spraw - analogicznie jak w przypadku organów samorządu województwa (art. 18).
- 2) Do wyłącznej kompetencji prezydenta miasta powinno należeć wykupywanie nieruchomości pod zaplanowane inwestycje przewidziane w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a także zbywanie nieruchomości gminnych np. o wartości do ... (*wartość powinna być określona w stosunku do budżetu gminy*) bez konieczności uzyskania zgody rady miasta, w sytuacji, gdy nie uchwaliła ona zasad nabycia, zbycia i obciążenia nieruchomości gruntowych oraz ich wydzierżawiania lub najmu (art. 18 ust. 2 pkt 9 lit a).
- 3) Do kompetencji prezydenta powinno należeć tworzenie, likwidacja i reorganizacja gminnych jednostek organizacyjnych oraz wyposażanie ich w majątek (art. 18 ust. 2 pkt 9 lit h).
- 4) Prezydent miasta powinien mieć prawo weta wobec uchwał rady miasta niezgodnych z interesem gminy; weto skutkowałoby ponownym rozpatrzeniem przez radę uchwały i możliwością odrzucenia weta bezwzględną większością głosów ustawowego składu rady.
- 5) Do kompetencji prezydenta miasta powinno należeć upoważnianie kierowników jednostek organizacyjnych miasta (jak w przypadku starosty) oraz organów wykonawczych jednostek pomocniczych miasta do wydawania decyzji administracyjnych, a nie do kompetencji rady miasta (art. 39 ust. 4).
- 6) Zarządzenia porządkowe wydawane przez prezydenta miasta powinny podlegać bezpośrednio rozstrzygnięciu nadzorcemu wojewody, bez zatwierdzania ich przez radę miasta (art. 41 ust. 2).
- 7) Rozszerzyć krąg osób uprawnionych ustawowo do składania oświadczeń woli w imieniu gminy w zakresie zwykłego zarządu mieniem, tak aby mogli takie oświadczenia składać z upoważnienia prezydenta miasta także sekretarz miasta albo inni pracownicy urzędu jednoosobowo lub łącznie, jak było to uregulowane do 2002 r. (art. 46).
- 8) Gmina powinna przyjmować w uchwale budżetowej budżet w podziale na część operacyjną (bieżącą) i część majątkową. W ustawie należy określić wpływy (dochody i przychody) oraz wyływy (wydatki i rozchody) części operacyjnej i majątkowej budżetu, a także zasady przepływu środków finansowych pomiędzy operacyjną i majątkową częścią budżetu (art. 52).

9) Znieść wymóg udzielania absolutorium prezydentowi miasta przez radę miasta. Decyzję o nieudzieleniu absolutorium prezydentowi miasta powinno podejmować uchwałą Kolegium RIO.

II. W ustawie z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządowych (Dz.U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1593, z późn. zm.):

1) Czynności w sprawach z zakresu prawa pracy prezydent miasta dokonuje w stosunku do siebie na własną odpowiedzialność, przy czym wynagrodzenie określa rada miasta.

2) Odprawy pracowników zatrudnionych na podstawie wyboru i powołania powinny wynosić 6 miesięcy, w związku z ograniczoną możliwością prowadzenia przez nich działalności gospodarczej i ich zatrudniania po upływie kadencji, wprowadzonych ustawą z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz.U. Nr 106, poz. 679, z późn. zm.).

3) Zlikwidować instytucję pracownika mianowanego.

4) Znieść obowiązek posiadania dwuletniego stażu w administracji dla osób zatrudnianych na urzędniczych stanowiskach kierowniczych w administracji samorządowej.

III. Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 249, poz. 2104):

1) Prezydent miasta powinien mieć prawo rozwiązywania umowy z audytorem wewnętrznym bez zgody Głównego Inspektora Audytu Wewnętrznego w ściśle określonych w ustawie przypadkach (art. 62 ust. 5).

2) Gmina powinna przyjmować budżet w podziale na część operacyjną (bieżącą) i część majątkową (art. 165).

3) W ustawie należy określić zasadniczą treść i zasady sporządzania wieloletniego planu finansowego oraz wieloletniego programu inwestycyjnego (art. 165).

4) W ustawie należy określić wpływy (dochody i przychody) oraz wypływy (wydatki i rozchody) części operacyjnej oraz części majątkowej budżetu, a także zasady przepływu środków finansowych pomiędzy częściami budżetu (art. 165 i nast.).

5) Zmienić zasady zadłużania się jednostek samorządu terytorialnego, tak aby o możliwości zadłużenia się jednostki decydowała jej zdolność do spłaty zaciągniętych zobowiązań, a nie administracyjny limit. Jednostki samorządu terytorialnego powinny zadłużać się tylko na wydatki inwestycyjne. W celu utrzymania płynności finansowej mogą zaciągać kredyt kasowy (w koncie) (art. 170).

6) Należy wyeliminować zapisy nierównoprawnie traktujące podmioty publiczne (np. art. 51).

7) Wieloletni plan finansowy oraz wieloletni program inwestycyjny powinny być częścią wieloletnią budżetu jst.

8) Wprowadzić do art. 24 ust. 2, wyłączającego z przychodów własnych zakładów budżetowych, dochody z najmu i dzierżawy, oraz dochody z innych umów o podobnym charakterze dotyczących składników majątkowych odpowiednio Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, przepis wyłączający z jego działania zakłady budżetowe, których celem statutowym jest zarząd składnikami majątkowymi.

IV. W ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. Nr 203, poz. 1966)

1) Dochodem gminy powinien być pośredni udział w VAT (art. 4).

2) Przywrócić subwencję rekompensującą ulgi i zwolnienia ustawowe w zakresie podatków i opłat lokalnych oraz ulgi i zwolnienia ustawowe w zakresie cen za usługi komunalne (art. 7)

3) Znieść rezerwę subwencji ogólnej (art. 26)

4) Znieść dotychczasowy sposób naliczania i wypłacania części wyrównawczej i równoważącej subwencji ogólnej, tak aby te części subwencji nie były finansowane z wpłat niektórych jednostek samorządu terytorialnego do budżetu państwa, ale z dochodów budżetu państwa obecnie nie podlegających transferom (art. 29, 30 i 31).

5) Zasady podziału części oświatowej subwencji ogólnej powinny być określone w ustawie a nie w rozporządzeniu. Podstawą podziału subwencji powinny być standardy kosztów wykonywania zadań oświatowych.

V. W ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz. 717):

1) Wprowadzić uzgodniony przez stronę samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, a opracowany legislacyjnie przez prof. H. Izdebskiego, projekt małej nowelizacji ustawy, porządkujący planowanie przestrzenne w gminie,

2) Wprowadzić przepisy tworzące podstawę prawną dla sporządzania przez prezydenta miasta centralnego obszaru metropolitalnego koncepcji planu zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego (w porozumieniu z wójtami, burmistrzami i prezydentami miast oraz starostami obszaru metropolitalnego).

VI. W ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.):

1) Plan sieci publicznych szkół podstawowych i gimnazjów prowadzonych przez gminę i powiat powinien ustalać odpowiednio wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta, a także określać granice obwodów publicznych szkół podstawowych i gimnazjów, z wyjątkiem specjalnych, mających siedzibę na obszarze gminy (art. 17 ust. 4 i 5)

2) Prezydent miasta powinien mieć decydujący wpływ na obsadzenie komisji konkursowej wyłaniającej dyrektora szkoły (art. 36 i 36a).

3) Prezydent miasta powinien decydować o zmianie sieci szkół po uzyskaniu opinii kuratora (art. 59 ust. 2).

4) Wprowadzić możliwość przekazywania prowadzenia szkół i placówek oświatowych organizacjom pozarządowym bez konieczności przeprowadzenia ich likwidacji.

VII. W ustawie z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych oraz niektórych innych aktów prawnych (Dz.U. Nr 62, poz. 718, z późn. zm.):

Wprowadzić obligatoryjny termin publikacji aktów prawa miejscowego (art. 3) oraz wskazać w ustawach, które akty prawa są aktami prawa miejscowego.

VIII. W ustawie z dnia 31 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. Nr 91, poz. 408, z późn. zm.):

1) Określić podział zadań i kompetencji pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego w ochronie zdrowia, tak aby gminy i powiaty zajmowały się profilaktyką i promocją zdrowia oraz podstawową opieką medyczną a samorząd województwa był organem założycielskim dla wszystkich szpitali, z wyłączeniem szpitali klinicznych, akademickich i MSWiA (art. 8).

2) Wyeliminować mechanizmy sprzyjające zadłużaniu się szpitali, np. poprzez zakaz pokrywania bieżącego zadłużenia kredytem (art. 60).

3) Wprowadzić mechanizmy kontroli zadłużania się samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej przez organ założycielski (art. 60 ust. 3-4, 6).

IX. W ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.):

Prezydent powinien być organem właściwym do rozpatrywania skarg dotyczących zadań lub działalności kierowników gminnych jednostek organizacyjnych a nie rada gminy (art. 229 pkt 3).

X. Ustawa z dnia 12 kwietnia 2001 r. - Ordynacja wyborcza do Sejmu RP i Senatu RP (Dz.U. Nr 46, poz. 499, z późn. zm.)

Prezydenci miast powinni mieć możliwość łączenia tej funkcji z mandatem senatora (art. 213 ust. 1 pkt 7 lit d).

XI. Ustawa z dnia 29 września 1986 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. z 2004, Nr 161, poz. 1688)

Prezydent miasta powinien mieć prawo powoływania kierownika i zastępcy kierownika Urzędu Stanu Cywilnego (art. 6 ust. 3).

XII. Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz.U. Nr 65, poz. 594, z późn. zm.)

Rada nadzorcza BGK powinna być odbiciem Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, a w konsekwencji każda z organizacji współtworzących stronę samorządową KWRziST powinna mieć prawo delegowania swoich przedstawicieli do rady nadzorczej (art. 8 ust. 3).

XIII. Podjąć działania na rzecz nowego uregulowania statusu zawodu nauczyciela i zasad finansowania oświaty

XIV. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 167, poz.1398)

1) Zrównać uprawnienia jst i Skarbu Państwa w zakresie zwolnień z ponoszenia opłat sądowych. Artykuł 94 winien otrzymać brzmienie:

„Art. 94.1. Skarb Państwa nie ma obowiązku uiszczania opłat.

2. Gmina, związek międzygminny, powiat, związek powiatów oraz samorząd województwa nie mają obowiązku uiszczania opłat sądowych, z wyjątkiem spraw dotyczących prowadzonej przez nie działalności gospodarczej.”

XV. W ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2004 r. Nr 54, poz. 535 z późn. zm.)

1) Wprowadzić zwrot podatku VAT jst i komunalnym osobom prawnym w zakresie realizacji inwestycji o charakterze użyteczności publicznej.

2) Wprowadzić zwolnienie z podatku VAT jst z tytułu zamiany nieruchomości na podstawie art. 15 i art. 37 ust.2 pkt 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 z późn. zm.).

3) Wprowadzić zwolnienie z podatku VAT jst w przypadku kompensaty należności w trybie art. 66 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 z późn. zm.).

XVI. W ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jednolity Dz. U. z 2002 r. Nr 110 poz. 968 z późn. zmianami).

1) Umożliwić gminnym organom egzekucyjnym stosowanie egzekucji z nieruchomości. Art. 19 § 2 winien otrzymać brzmienie: „§ 2. Właściwy organ gminy o statusie miasta, wymienionej w odrębnych przepisach, jest organem egzekucyjnym uprawnionym do stosowania wszystkich środków egzekucyjnych, w egzekucji administracyjnej należności pieniężnych pobieranych przez ten organ i stanowiących dochody budżetu gminy.”

2) Zrównać uprawnienia gminnych organów egzekucyjnych i urzędów skarbowych umożliwiając prowadzenie egzekucji gminom w przypadku jej zbiegu. Art. 63 winien zostać rozszerzony o zapis § 4 o treści: „§ 4. W przypadku zbiegu egzekucji administracyjnej do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego, prowadzonej przez organy egzekucyjne, o których mowa w art. 19 § 1, § 3, § 5, § 6, § 7, § 8 z organem egzekucyjnym gminy o statusie miasta, łączne prowadzenie egzekucji przejmuje naczelnik urzędu skarbowego bądź organ egzekucyjny gminy o statusie miasta, w zależności od tego, który z tych organów pierwszy zastosował środek egzekucyjny.”

3) Zrównać uprawnienia gminnych organów egzekucyjnych i urzędów skarbowych w zakresie ponoszenia opłat komorniczych. Z zapisów art. 66 § 4 proponuje się wykreślić pkt. 3

XVII. W ustawie z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym (Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2571, z późn. zm.):

Zmienić art. 1 ust. 1a tak, aby miasta na prawach powiatu mogły korzystać ze środków Krajowego Funduszu Drogowego na finansowanie zadań związanych z prowadzeniem dróg krajowych, w tym autostrad i wojewódzkich.

**Prezes Zarządu
Unii Metropolii Polskich**

Piotr Uszok

**Przewodniczący Rady
Unii Metropolii Polskich**

Lech Kaczyński